

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Siyer Yayınları: 7

Siyer: 4

Eser Adı

Sahâbeyi Nasıl Anlamalıyız?

Yazar

Muhammed Emin Yıldırım
m.eminsiyervakfi@hotmail.com

Editör

Muhammed Ali Alioğlu
muhammedali74@hotmail.com

Son Okuma

Hüseyin Yıldırım

İç Tasarım

Mevlüt Sami Ertem

Kapak

Yalçın Yoncalık

Baskı & Cilt

Gül Mat. Matbaacılık Yayıncılık San. Tic. A.Ş.
Maltepe Mah. Fazıl Paşa Cad. No:8/4
Topkapı-Zeytinburnu/İstanbul • Tel.: 0212 577 79 77
Sertifika No: 34712

1. Baskı: Mayıs 2007

9. Baskı: Şubat 2020

ISBN: 978-605-4620-05-0 (Karton Kapak)

ISBN: 978-605-7375-04-4 (Ciltli Kapak)



Bağlar Mh. 24. Sk. No: 10/A Güneşli Bağcılar/İstanbul

Tel & Fax: (0212) 544 76 96 – (0212) 544 58 46 • **Gsm:** (0554) 930 07 04

Sertifika No: 22574

www.siyerkitap.com | satis@siyeryayinlari.com



S A H Â B E Y İ NASIL ANLAMALIYIZ?



MUHAMMED EMİN YILDIRIM

MUHAMMED EMİN YILDIRIM

1973 yılında Erzurum'un Horasan ilçesinde dünyaya geldi. İlkokulu bitirdikten sonra, orta ve lise eğitimi yıllarında bir yandan da medresede Arapça ve temel İslâmî ilimler alanlarında dersler almaya başladı. Ardından 1989'da İstanbul'a gelerek İslâmî ilimlerdeki eğitimine devam etti. 1999 ile 2004 yılları arasında Mısır'da Arapça ve İslâmî ilimleri de kapsayan eğitim çalışmalarında bulundu.

1995 yılından itibaren düzenli olarak haftalık dersler vermeye başladı. Bilahare bu dersleri, Hikmet Vakfı'nda ve Hikmet Derneği'nde sürdürdü.

Ekim 2010'da İstanbul/Eyüpsultan'da tarihi Zekai Dede Konağı'nda faaliyetlerine başlayan Siyer Vakfı'nın kurulmasına öncülük etti. Her hafta cumartesi günleri düzenli olarak söz konusu vakıfta "Siyer ve Sahâbe" konulu halka açık dersler vermektedir. Bu derslerin tamamı www.siyertv.com internet sitesinden yayınlanmaktadır.

Siyer alanında araştırma ve eğitim çalışmalarına devam eden Muhammed Emin Yıldırım; evli ve üç çocuk babasıdır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ

- İbadetin Beyni Dua (2002)
- İnsanı İlişkilerde İlahî Ölçü (2004)
- Vahyi Hayata Taşımak (2005)
- Alemlere Rahmet Hz. Muhammed (sas) (2006)
- Sahâbeyi Nasıl Anlamalıyız? (2007)
- Dârü'l-Erkam, Vahyin Nüzûl Sürecinde Şahsiyet Eğitimi (2008)
- Hz. Peygamber'in (sas) Albümü (2010)
- Siyer Atlası (Tahkik ve Notlandırma) (2010)
- Efendimiz'i Sahâbe Gibi Sevmek (2011)
- Risâlet Davasının Annesi/Hz. Hatice (2011)
- Efendimiz'in (sas) Havârisi ve İhlâs Abidesi Zübeyr b. Avvâm (2011)
- İnsanlığın Kurtuluşu Hac, Ömrün Bereketi Umre (2011)
- Yaşayan Şehit/Şehidü'l-Hayy Talha b. Ubeydullah (2012)
- Ümmetin Emini/Ebû Ubeyde b. Cerrâh (2012)
- Arslan Pençesi, Hamâset Kahramanı/Sa'd b. Ebî Vakkâs (2013)
- Asr-ı Saâdet'te Ticaret ve Tüccar Sahâbiler (2014)
- Suffa Meclisleri - Kur'ân Dersleri (2015)
- Suffa Meclisleri - Siyer Dersleri (2016)
- Neden ve Nasıl Siyer Öğrenmeliyiz ? (2018)
- Tarihi ve Sosyal Yapısıyla Siyer Coğrafyası (2018)
- Görev ve Yetkileri Açısından Hz. Peygamber (sas) (2018)
- Suffa Meclisleri - Sahâbe Dersleri (2018)
- Muhteşem Ahlâk-2 / Evlilik Ahlâkı (2019)
- Sahâbe İklimi / En Güzel Örneğin (sas) En Güzel Örnekleri - 4 Cilt (2019)
- Muhteşem Ahlâk-2 / Aile Ahlâkı (2019)
- Abdullah Olmak (2019)

﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

“Onlar bir ümmetti, gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerinin, sizin kazandıklarınız ise sizindir. Siz onların yaptıklarından dolayı (onlar da sizin yaptıklarınızdan dolayı) herhangi bir sorguya çekilmeyeceksiniz.”

(Bakara, 2/141)



﴿وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُنِثِي بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

“Sana elçilerin haberlerinden –kalbini sağlamlaştıracak doğru haberler aktarıyoruz. Bunda sana hak ve müminlere bir öğüt ve uyarı gelmiştir.”

(Hûd, 11/120)



﴿وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ﴾

“Bunların arkasından gelenler şöyle derler: ‘Rabbimiz! Bizi ve bizden önce gelip geçmiş iman eden kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz ki sen çok şefkatli ve çok merhametlisin.’

(Haşr, 59/10)

KİMİN İZİNİ TAKİP ETMELİ?



Abdullah b. Mes'ûd'dan (^{Radıvallahü Anhu}) rivayet edilir:

“Sizden biri eğer uyacaksa, Hz. Muhammed'in (^{Sallallahu Aleyhi ve Sellen}) Ashâb'ına uysun. Çünkü onlar, bu ümmetin kalpler bakımından en iyileri, ilim bakımından en derinleri, tekeللüf/gösteriş bakımından en azları, hidayet bakımından en doğruları, hal/tavır bakımından en güzelleridir. Onlar, Allah (^{Celle Cekâlluhu}) tarafından son Peygamberinin sohbeti ve dininin ikamesi için seçmiş olduğu bahtiyar kimselerdir. Dolayısı ile onların faziletlerini takdir ediniz ve onların izinden gidiniz. Çünkü onlar dosdoğru bir hidayet üzeredirler.”

(Şâubî, Muvâfakât, IV, 75-76)



KUTLU NESİL SAHÂBE



﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ
عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ...﴾

**“Muhammed, Allah’ın elçisidir. Onunla
birlikte olanlar kâfirlere karşı şiddetli,
birbirlerine karşı ise merhametlidirler...”**

(Fetih, 48/29)

Onunla birlikte olmak, aynı zamanı ve mekânı
paylaşmak ne büyük bir şeref...
Sahâbe, bu şerefi ve bahitiyarlığı elde etmiş bir nesil...

Onlar Peygamber’in ikfiminde yetişen,
Nebevî bahçede yoğrulup kıvama eren,
Rışaletin nurlu potasında elmaslaşan,
Hayatın farklı alanlarında abideleşen bir nesil...

Onlar, sarsıntı içerisinde olanlara sabit dağlar,
Yolunu kaybedenlere yol olan nehirler,
Yönlerini yitirenlere yön gösteren yıldızlar,
İdeal kulluğun nasıl olduğunu hayatlarıyla gösteren muallimler...

Onlar, sahîh İslâm çizgisinin anahtar kûşağı,
İnsanlığa gönderilen son vahyin ilk muhatapları,
Kur'an'ın ve Sünnet'in sadık taşıyıcıları,
Müslümanlığın ve müminliğin aynaları...

Onlar, Peygamber'in sesini sessizliğe mahkûm etmeyenler,
"Allah'a giden yolda bana kim ensar/yardımcı olacak?" diyen sese,
"Lebbeyk/buyur" deyip, candan, canandan vazgeçip icabet edenler,
Sabrı kûşanıp, hicreti kâderleri bilip, garipler kervanını dizenler...

Onlar, risalet davasında önden giden atlılar,
Siddıklar, Faruklar, Havariler, Aslanlar,
Ensarlar, Muhacirler, Şehitler, Şahitler,
Hayırlarda yarışıp, her dâim rehber ve öncü olanlar...

Onlar, semanın arza birer armağanı,
Kur'an'ın yürüyen ve konuşan ayetleri,
Peygamber'in sesinin ve nefesinin köprüleri,
İmanın, ahlakın ve sevginin eşsiz kahramanları...

Onlar, Allah'ı kendilerinden razı edenler,
Kendileri de Allah'tan her durumda razı olanlar,
Rıza makamını kazanıp; cennete, dünyadan uzananlar,
Ötelerin kokusunu buralara taşıyan yigitler...

Onlar, meleklerle kol kola, omuz omuza yürüyenler,
Sa'd olup, saf saf cenazelerine getirenler,
Hanzala olup, gassallarını onlardan seçenler,
Dihye olup, melekleşerek gezenler...

Onlar, insanlık tarihının en hayırlı cemaati,
Hakîkî imanı elde edip kâinata meydan okuyanları,
Cahiliyeye dair hayatlarında ne varsa hepsini sıyrıp atanları,
Takva elbisesini çıkarmamak üzere kuşananları...

Onlar, hesabi değil, hasbi davrananlar,
Ecirlerini ve karşılıklarını Allah'tan bekleyenler,
Anam, babam, nefsim feda olsun dediklerinde,
Bu sözü havada bırakmayıp gereği neyse onu yapanlar...

Onlar, tüm müminlerin aslı kökleri,
İstikballerini inşa edecek ilham kaynakları,
Hedeflerini belirleyecek gaye ve hayalleri,
Dertlerinin dermanları, gönüllerinin ve dillerinin ise fermanları...

Onlar, en güzel örnek olan Peygamber'in sadık dostları,
Sevdikleri için sevilen, sevildikleri için özlenen yıldızları...
Nasıl sevmem senin sevdiklerini Ya Rəsulallah!
Bilalleri, Hamzaları, Ammarları, Selmanları, Mus'abları...

Onlar, Risaletin mesajlarını dünyanın dört bir tarafına ulaştıranlar,
Atlarının üzerinden inmeyip, bir ömür; "davam, davam" diye inleyenler,
İslâm'ın aziz sancağının boynu bükük kalmaması adına,
Feda edenler, kurban olanlar, serden ve yardan vazgeçenler...

Onlar, yaşamak için değil yaşatmak için yaşayanlar,
Kurtulma derdi oldukları için kurtarmak için çırpınanlar,
Başkalarının iman selameti uğruna,
Yanmayı göze alanlar, başkasının günahına ağlayanlar...

Onlar, Allah Resulü'nün güzide arkadaşları,
Zor davanın, yılmaz ve yorulmaz yoldaşları,
Ebû Cehil'in ve Ebû Leheb'in korkulu rüyaları,
Mazlum ve mustazafların emin sığınakları...

Onlar, Anadolu'nun gerçek sahipleri,
İman tohumlarının çiftçileri,
İstanbul'un, Kıbrıs'ın fatihleri,
Çorum'un, Adıyaman'ın sakinleri...

Onlar, Diyarbekir'i, Diyarı's-Sahâbe yapanlar,
Çadırlarını Urfa'nın eteklerine yayanlar,
Erzurum'un kışına aldırmadan atlarını sürenler,
Yesribleşen coğrafyaları, Medine yapmak için çırpınanlar...

Onlar, az konuşup çok iş yapanlar,
Nutuk atmayı değil, terlemeyi sevenler,
Ektikleri tohumları zayi edenlerden
Allah huzurunda şikâyetçi olanlar...

Allah'ım!
Bizleri kutsal nesil olan Sahâbe'nin
Şikâyetçi olduklarından eyleme!
Onların bu topraklara ektikleri
İman tohumlarını zayi edenlerden etme!
Toprağın hakkını,
Tohumun hakkını,
Sahâbe'nin hakkını,
Peygamber'in hakkını,
Senin hakkını,
Ödemeye gayret edenlerden eyle!

(âmin, âmin, âmin)



İçindekiler



Söz Başı	15
----------------	----

GİRİŞ

Sahâbî Kavramı.....	23
Sahâbî Kavramının İstilahî Manası.....	29
Hadisçilere Göre Sahâbî Kavramı.....	31
Usûlcülere Göre Sahâbî Kavramı.....	39
Sahâbî Olmak İçin Hz. Peygamber'i (sas)	
Bir Kez Görmek Yeterli midir?	47
Sahâbîyi Anlama Hususunda Bediüzzamanca Bir Yaklaşım	53
• İnsibağ.....	54
• İn'ikas.....	56
• İncizab.....	57
Sahâbîlerin Döküntüsü mü Var?	63

Birinci Bölüm

KUR'ÂN VE HADİSLERDE SAHÂBE

Kur'an'da Sahâbe	69
• Sahâbe; insanlık tarihinin en hayırlı topluluğudur	72
• Sahâbe; hakiki mü'minlerdir	73
• Sahâbe; sözünde de, özünde de sadıklardır/doğrulardır	74
• Sahâbe; Allah'tan razı olmuş ve O'nu (cc)	
kendilerinden razı etmişlerdir	74

Sahâbeyi Nasıl Anlamalıyız?

• Sahâbe; takvayı hayatlarının eksenine yerleştirmişlerdir	75
• Sahâbe; rüşd/aklî olgunluğu elde etmişlerdir	75
• Sahâbe; birbirlerine karşı merhametli, inkarcılara karşı ise şiddetli olan izzetli bir cemaattir	76
• Sahâbe; ibadetlerine düşkün ve sevdalı olan bir nesildi	76
• Sahâbe; mallarıyla ve canlarıyla imanlarının bedellerini ödemiş bir topluluktur	76
• Sahâbe; iman eden kardeşlerini, kendi nefislerine tercih eden isâr kahramanı bir nesildir	77
• Sahâbe; cenneti hak etmiş ve bununla müjdelenmiş bahtiyar bir cemaattir	77
• Hutbede Resûlullah'ı (sas) ayakta bırakmaları.....	78
• Bedir esirleri konusunda ikaz edilmeleri	78
• Uhud'da dağılmaları üzerine ikaz edilmeleri	79
• Huneyn Gazvesi'nde sayılarının çokluğuyla gurlanmaları üzerine ikaz edilmeleri.....	79
• İfk hadisesine karışanların çok sert bir üslup ile uyarılmaları	80
• Tebük Gazvesi'ne mazeretsiz iştirak etmeyenlerin ikaz edilmeleri.....	80
• Peygamber hanımlarının şahsında, dünyaya gereğinden fazla meyledenlerin uyarılmaları.....	81
Hadislerde Sahâbe	83
• Sahâbe, en hayırlı nesildir	84
• Sahâbeye ateş dokunmayacaktır.....	86
• Sahâbeye uygunsuz sözler söylenmemelidir	87
• Sahâbe, en güzel sevgi ile sevilmelidir.....	93
• Sahâbe, semanın yıldızlarıdır	94
• Her sahâbînin Allah Resûlü (sas) katında farklı bir yeri ve değeri vardır	96
• Sahâbe, Allah Resûlü'nden (sas) dua almıştır	98
• Ashâbımı muhafaza ediniz	99
• Ashâbıma ikramda bulununuz	100
• Ashâbımı hayırla anınız	101

İçindekiler

Sahâbe Tabakaları	103
Sahâbenin Sayısı	121
Sahâbe Hakkında Telif Edilmiş Eserler	123
• Mu'cemu's-Sahâbe	125
• el-İstîab fî Ma'rifeti'l-Ashâb.....	126
• Üsdü'l-Ğâbe fî Marifeti's-Sahâbe.....	128
• el-İsâbe fî Temyizi's-Sahâbe	130
• Tecrid-u Esmâi's-Sahâbe.....	133
• Hayatü's-Sahâbe	134
Sahâbe ve Hadis Rivayeti	137
Ebû Hüreyre: 5374	141
Abdullah b. Ömer: 2630.....	141
Enes b. Mâlik: 2286.....	142
Hz. Âişe: 2210	142
Abdullah b. Abbas: 1660	142
Câbir b. Abdullah: 1540	142
Ebû Saîd el-Hudrî: 1170.....	142
Abdullah b. Mes'ûd: 800	143
Abdullah b. Amr b. Âs: 740	143
Aşere-i Mübeşşere	144
Müminlerin Anneleri	144
Sahâbenin Adaleti	145

İkinci Bölüm

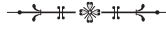
SAHÂBEYİ NASIL ANLAMALIYIZ?

Avukat/Savunmacı Tavır	161
• Hav'eb Suyu Başında Köpeklerin Havlayacağını Haber Veren Hadis	166
• Hz. Ali'nin, Hz. Ebû Bekir'e Ne Zaman Biat Ettiği	167
• Velid b. Ukbe b. Ebî Muayt'ı Değerlendirişi	168
• Mervân b. Hakem'i Değerlendirişi.....	170
• Emir Muâviye ve Oğlu Yezid'i Savunması.....	171
Savcı/ İtham Edici ve Suçlayıcı Tavır	181

Hakim/Hikmetle Anlamaya Çalışan Olumlu Tavrı.....	191
• Cemel Vakası (36/656).....	194
• Sıffin Savaşı (36/657)	195
• Nehrevan Savaşı (37/657).....	196
• Hakim tavra bir örnek.....	197
• Üstad'ın Nazarında Cemel	200
• Üstad'ın Nazarında Sıffin	201
• Üstad'ın Nazarında Ehl-i Beyt-Emevî Çekişmesi	202
• Hakim Tavra Nebevî Bir Örnek	203
Son Söz.....	211
Kaynakça.....	215
Dizin	221



Söz Başı



﴿وَالْقَىٰ فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَن تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا
لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾ ﴿١٥﴾ وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

“(Allah) Yeryüzünde, sarsılmayasınız diye sabit dağlar, nehirler, belki yolunuzu bulursunuz diye yollar ve işaretler meydana getirmiştir. (İşte yıldızlar da o işaretlerden biridir ki) Yıldızlarla da yönlerini bulurlar.”

(Nahl, 16/15-16)

Bu iki ayeti okuyunca hep zihin dünyama aslında ayetin Basıl mesajı ile alakası olmamasına rağmen *ashâb-ı kirâm* efendilerimiz gelir. Siz isterseniz buna: “Dervişin fikri ne ise zikri o olur.” deyin ama ayetlerde geçen üç nitelendirme her zaman bana böyle bir telkinde bulunur. Bu iki ayette geçen üç kelime, insanlığa kazandırdığı üç faydayı hatırlatmak için kullanılır.

1. Revâsiye: Sabit dağlar anlamına gelir. Yerküreye adeta kazıklar gibi çakılan bu dağlar, her türlü sarsıntıyı dengelemek gibi bir görev icra ederler. Arzın hareketliliğini ve üzerinde bulunan şeylerin dengelenmesini sağlarlar.





2. Enhâr: Nehirler anlamına gelir. Nehirlerin insanlara sağladığı faydalar sayılamayacak kadar çoktur. Ama burada özellikle nehirlerin yol bulma faydasına dikkat çekilmiştir.

3. Necm: Yıldız demektir. Yıldızlar semanın kandilleridir. Bu kandiller yolunu ve yönünü kaybedenlere rehberlik ederler. Bu yıldızlardan istifade etmeyi bilenler isterse ıssız ve karanlık çöllerde olsun; yine yolunu ve yönünü bulur, selametle varmak istedikleri menzile doğru giderler.

İşte ayetlerde ifade edilen bu üç kelime ve bu kelimelerin insanlığa sağladığı faydalar bana hep *sahâbe* neslini hatırlatır. O ilk ve örnek nesil gerçekten sonraki tüm Müslümanlar için sabit dağlardır, yol gösteren nehirlerdir ve yön bulduran yıldızlardır. Bugün yaşadığımız bu karanlık çağda her zamankinden daha fazla yersizlik, yolsuzluk ve yön-süzlük içerisinde yaşamak zorunda bırakılmışızdır. Etrafımıza bakmaya gerek yok, aslında nefislerimiz bu iddiamızı anlamamız için yeter de artar bile. Yüreklerimiz büyük bir sarsıntı içerisinde, neleri ne için, ne adına yaptığımızdan bihaber yaşıyor, ilkesiz tavırlarla hem kendimizi hem yanı başımızdaki insanları bitiriyor, hepsinden önemlisi kulluktan ve ibadetten zevk almama gibi çok ciddi bir sarsıntı geçiriyoruz. Böyle bir sarsıntıya maruz kaldığımız için yürüyecek yollarımızı ve varacak menzillerimizi, yani yönlerimizi kaybetmiş durumdayız. Dolayısı ile bu çağın insanları olarak çok acil olarak bizi sağlamlaştıracak, her türlü sarsıntılarımızı sükûnete erdirecek sağlam dağlara, bize yol olacak nehirlerle ve bize karanlıklarda yön gösterecek yıldızlara ihtiyacımız vardır. İşte bu tespiti yaptığımız anda 1500 sene öncesinden bize seslenen: “Gelin, kurtuluş bizde, rehberlik bizde, örneklik bizde” diye haykıran bahtiyarlar ordusunun o gür sedasını duymaya başlayacağız.



*Sahâbe nesli, Müslümanlığımızın aynalarıdır. Vahyin oluşturmak istediği ideal insan modelinin hayal ve ütopya olmayan yaşanmış gerçekleridir. Allah Resûlü'nün mübarek ellerinde yetişmiş yeryüzünün en nasipli insanlarıdır. Bir insan sarrafı olan Peygamberimizin oluşturduğu nübüvvet potasında işlenmiş, madenleri ortaya çıkarılmış, her biri hayatın farklı bir alanında zirveleştirilerek abide bir şahsiyet hâline getirilmiş yiğitlerdir. Onlar tarihin belli bir zaman diliminde yaşamış, belli bir mekânda varlık göstermiş ama zaman ve mekâna hapsolünmeden her çağdaki ve her zemindeki insanlara mesajlar verme saadetinde olan seçkin insanlardır. Onlar hakiki müminler, Allah'tan razı olmuş ve O'nu razı etmiş, takvayı hayatlarının eksenine yerleştirmiş örnek bir nesildirler. Onlar akli olgunluğu yani rüşdü en güzel bir şekilde elde etmiş, birbirlerine karşı merhametli; inkârcılara karşı ise şiddetli, ibadete ve kulluğa ise sevdalı hayırlı bir topluluktur. Hepsinden öte *onlar; sarsıntı içerisinde olanlara sabit dağlar, yolunu kaybedenlere yol olan nehirler, yönlerini yitirenlere yön gösteren yıldızlardır.**

Dolayısı ile karanlık bir çağda yaşamak zorunda olan biz Müslümanlar her zamankinden daha fazla bu yüce ruhları tanıma, onlarla hemhâl olma; onları yolumuzun rehberleri, gecelerimizin hidayet meşaleleri ve gündüzlerimizin refikleri/dostları edinmek zorundayız. Eğer bu ruhaniler ordusunu hakkı ile tanıyıp aradaki zaman ve mekân farklılığına takılmadan bugünlerden o günlere köprüler kurup pencereler açabilirsek başta muallimler muallimi ve bu ordunun başkomutanı olan Hz. Muhammed (sas) olmak üzere, sağının adamı olan Hz. Ebû Bekir'in, solunun adamı olan Hz. Ömer'in, iki nur sahibi Hz. Osman'ın, velayet tahtının tartışılmaz sultanı Hz. Ali'nin ve yüzlerce pak ve pakize simanın kokularını her an hissedecek, onlarla bir



arada yaşamanın saadetine erme imkânını bulmak mümkün olacaktır.

Sahi; onlarla beraber olan şakî/isyankâr ve günahkar olmazdı değil mi? Onlarla beraber olmanın yolu da onları hakkı ile tanımaktan geçirdi. İşte elinizdeki bu kitap böyle bir sancının ürünüdür. O ilk ve öncü nesil; nasıl hakkı ile tanınır ve nasıl bu çağa taşıyarak onlarla yeniden bir bağ kurulabilir? Onlarla yeniden nasıl dirilinir ve *sahâbenin* iklimi nasıl bir daha solunabilir? Bu nasıllara küçük bir katkı sağlamak için işte bu kitap yazıldı.

Nübüvvet medresesinin muallimi olan Allah Resûlü (sas) ve o potada yetişen *sahâbe* efendilerimizi anlatmaya başladığımız “*Sahâbe İklîmî*” programımız büyük bir ilgi gördü. Bu ilgiyi hiçbir zaman biz şahsımıza yapılmış bir ilgi olarak anlamadık ve hep şunu söyledik: Bizim yerimizde kim olsaydı ve aynı havayı solumaya çalışsaydı; kesinlikle daha fazla ilgi görecekti. Çünkü değerli insanları anlatmak, değersiz sözlerin değer kazanmasına sebep olurlardı. Bu sofraya olan teveccüh asla hatipten kaynaklanmıyor, bilakis hitaptan/ anlatılan şeylerden kaynaklanıyordu.

Program başladığı ilk günden itibaren izleyicilerden birçok konu hakkında sorular gelmeye başladı. Bu soruların büyük bir kısmı “*Sahâbeyi nasıl ve neden anlamalıyız?*” başlığının altında cevaplanması gereken sorulardı. Yıllar önce zaten böyle bir çalışmayı düşünen, hatta bu konuda birçok yazı da yazan biri olarak, bu soruların çoğalmasıyla birlikte elimizdeki mevcut çalışmaları biraz erteleyerek bu önemli konuyu öncelledik.

İşin başında “*Sahâbeyi nasıl ve neden anlayalım?*” unvanı ile başladığımız bu çalışmada gördük ki, bu meselenin o kadar geniş bir alanı var ki ne kadar kısa tutmaya çalışsak





da yine de oldukça hacimli bir eser ortaya çıkacak. Hacimli eserler de ne yazık ki, okuyucuların büyük bir kısmının gözlerini korkutacak ve bu kadar önemli olan bir konu belki de büyüyen hacminden dolayı yeterli derecede ilgi görmeyecek... Bu hassasiyetten dolayı çalışmamızı şimdilik ikiye, belki ileride üçe, hatta dörde ayırmak zorunda kalacağımızı itiraf etmek zorundayım. Dolayısı ile elinizdeki bu eser aslında bir mukaddime özelliği taşıyor ve genelde *sahâbeyi* anlama noktasında bir usûl belirleme işlevi görüyor. Eğer Rabbimiz fırsat verirse bu çalışmanın devamı niteliğinde “*Sahâbeyi neden anlayalım?*” sorusuna cevap verecek başka çalışmalar da bunun arkasından gelecektir.

Elinizdeki hatadan beri olmayan bu çalışma, yoğun bir araştırmanın mahsulüdür. Biz her ne kadar daha güzeline sizlere takdim etmek için çaba sarf etsek de yine de “beşer şaşar” ilkesi ile bazı eksik ve hatalara düşmüş olabiliriz. Bu noktada yapılacak tüm eleştiri ve tenkitlere açık olduğumuzu belirtir, sizlerden gelecek her türlü mesaja hasseten ihtiyaç duyduğumuzun altını çizmek isteriz.

Bu küçük çalışmamızı üç bölüme ayırmayı uygun gördük. Giriş bölümünde *sahâbe* ile alakalı bilinmesi gereken bazı teknik bilgileri sizlerle paylaştık. Özellikle *sahâbî* kavramının nasıl anlaşılması gerektiğini, hadis ve usûl âlimlerimizin bunu nasıl anladıklarını ve bizlerin bu iki ilim disiplininde yer alan tanımlar çerçevesinde nasıl bir *sahâbî* tanımı oluşturabileceğimiz üzerinde durduk.

Kitabımızın birinci bölümünde ise bu örnek neslin Kur’ân ve hadislerde nasıl anlatıldığına değindik. Çok geniş açıklamalar gerektiren bu bölümü oldukça sınırlı tutmaya gayret ettik. Yine bu bölümde aslında her biri bağımsız bir çalışma gerektirecek kadar önemli olan, “*Sahâbe ve Hadis*





Rivayeti” ve “*Sahâbenin Adaleti Mevzusu*”na da kısmen değinebildik. Biz genelde bu konularda teferruata girmek yerine: “Nasıl doğru bir *sahâbe* anlayışı sağlayabiliriz?” hassasiyeti ile konumuzla yakından ilgili olan kısımlarına bazı vurgular yapmakla yetindik.

Kitabımızın ikinci ve son bölümünde ise sahâbeyi nasıl anlayacağımızı sorgulamaya çalıştık. Bu konuda üç farklı tavrın olduğunu söyledik ve bu üç tavra da fazlaca olmasa da meselenin özünü kavrama adına örnekler vermeye çalıştık.

Ulaştırmak istediğimiz mesajı ne kadar kalemlerimize yansıtılabildiğimiz, siz değerli okurların takdirine kalmıştır. Âcizane biz, elimizden geldiğince bunu yapmaya gayret gösterdik. Eğer bu çalışmanın, *sahâbenin* anlaşılmasına küçük de olsa bir katkısı olursa bu bizim için elde edeceğimiz en büyük kazançtır.

Geçmişten ilham alıp bugünü ihya, yarını inşa etmek isteyen risalet davasının mensubu Müslümanların, o ilk nesli çok ciddi bir çaba ile anlamaya ihtiyaçları ve görevleri vardır. Biz de bu ihtiyaç ve görevden dolayı böyle bir çalışmaya girdik ve bu çalışmanın ürünü olarak şu an okuyacağınız satırları sizlerle paylaşıyoruz.

Bu eserin oluşumunda katkısı olan tüm dostlarıma özellikle de M.Ali Alioğlu kardeşime; redaksiyon ve birçok noktada olumlu katkılarından dolayı gönülden teşekkür ediyorum. Sizleri kitap ile baş başa bırakıyor, sözün sonunda Rabbime şöyle dua ediyorum: “*Yâ Rabbi! Âlemlere rahmet olarak gönderilen o kerim elçin insanlık tarihinin en büyük potasını kurmuştu. O potada nice madenleri işlemişti. O potaya giren nice kömürler, elmas olarak çıkmıştı. Onların her birine Peygamberden bir iz düşmüştü. İşte biz o ize talip olduk. O izleri izlemeye, o izleri*



Söz Başı



doğru anlamaya, o izleri bugüne taşımaya ve o izlere kurban olmaya aday olduk. Ne olur bizi bu sevdadan ayırma. Ne olur bizi bu nebevî izlerin liyakat sahibi taliplileri eyle. Bu karanlık çağa yeniden sahâbe iklimini soluyacak fırsatlar ver. Bizi de bu fırsatların oluşumuna katkı sağlayacak vesileler eyle.” (Amin)

Gayret ve çaba bizden, netice ise zerre miktarı hayrı ve zerre miktarı şerri zayî etmeyen âlemlerin Rabbindendir.

Muhammed Emin Yıldırım
25 Safer 1426/15 Mart 2007
Cerrahpaşa/İstanbul

